

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Страсбург, 3.10.2017 г.
COM(2017) 572 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Повишаване на ефективността на обществените поръчки в Европа и в полза на
Европа**

Въведение

В условията на коренни промени за ЕС и в контекста на подновеното обсъждане на посоката му на развитие е ясно, че европейците заслужават и все повече изискват един ЕС, който да осигурява конкретни резултати. Действията на равнище ЕС следва да водят до икономически растеж и повишаване на конкурентоспособността, устойчивостта, солидарността и сигурността. Както бе подчертано в Плана за инвестиции за Европа¹, насърчаването на инвестициите е от решаващо значение за получаване на такива резултати чрез отключване на процеса на създаване на повече работни места и устойчив растеж на единния пазар.

Съществена част от публичните инвестиции в нашата икономика се осъществяват чрез обществените поръчки, които възлизат на около 14 % от БВП на ЕС и които се превръщат в основен елемент на инвестиционната екосистема. Публичните органи могат да използват този лост по по-стратегически начин за постигането на по-добро съотношение качество/цена от всяко евро изхарчени публични средства и на по-новаторска, устойчива², приобщаваща и конкурентоспособна икономика. Освен това подобряването на обществените поръчки е част от стремежа към по-силен единен пазар, за който се призовава в речта за състоянието на Съюза, произнесена през 2017 г. от председателя Юнкер.

С настоящото съобщение се представя една стратегия за обществените поръчки, с която се установява общата политическа рамка и се определят ясни приоритети за практическо подобряване на обществените поръчки и за подкрепа на инвестициите в ЕС. Заедно с тази стратегия се представят и три конкретни инициативи. Комисията представя едно съобщение за създаването на механизъм за големите инфраструктурни проекти с цел осигуряване на яснота и насоки за публичните органи във връзка с обществените поръчки. Освен това тя предлага и една препоръка за професионализацията на публичните купувачи, защото работната ръка с подходящи умения е от основно значение за ефективното изпълнение. Същевременно започва целева консултация по проекта на насоки за новаторството в обществените поръчки с цел да се подкрепи навлизането на нови и осигуряващи по-устойчиво развитие решения за нашите общества.

1. ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ СА ПО-ВАЖНИ ОТВСЯКОГА

Европейците очакват справедлива възвръщаемост от своите данъци под формата на висококачествени обществени услуги. Родителите биха искали да виждат, че на децата им се дава здравословна храна в училищата, жителите на градовете очакват повече инвестиции в „умни“ и устойчиво развиващи се градове за по-добър живот чрез осигуряване на специални безопасни колоездачни алеи, площади и детски площадки, построени с безопасни и новаторски материали; ползвателите на пътищата очакват безопасни, висококачествени инфраструктурни съоръжения, пациентите имат нужда от по-добър достъп до здравеопазване с по-високо качество и очакват медицинско оборудване и средства за диагностика с най-новите напреднали технологии. За да се осигури предоставянето на висококачествени обществени услуги е необходим стратегически подход към възлагането на поръчки. Това много **зависи от съвременните и ефикасни процедури за възлагане на обществени поръчки.**

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка: План за инвестиции за Европа (COM(2014)903).

² В това понятие се включват ресурсната ефективност, енергийната ефективност и икономически съображения.

За публичните органи възлагането на поръчки е **мощно средство за изразходване на публични средства по ефикасен, осигуряващ устойчиво развитие и стратегически начин**, особено в условията на национални бюджетни ограничения. Обществените поръчки възлизат на 2 трилиона евро годишно³ и поради това по-доброто им управление може да доведе до значителни икономии в публичните бюджети и до повече инвестиции. Например, ако ефикасността се повиши с 10 %, това би довело до икономия на 200 милиарда евро годишно, без да се понижава равнището на услугите, предоставяни на европейците. Обществените поръчки оказват голямо внимание и върху структурните и инвестиционните фондове на ЕС, тъй като почти половината от средствата по тези фондове се изразходват чрез обществени поръчки. По-качественото възлагане спомага за осигуряване на най-доброто съотношение качество/цена от тези средства на ЕС.

Обществените поръчки са важни и за **европейските търговски дружества**, които извличат ползи от единния пазар, когато подават оферти по процедури за възлагане в собствената си страна и в други държави – членки на ЕС. Ускоряването на технологичното развитие и цифровизацията, промяната на демографското положение и все по-взаимосвързаните пазари оказват голямо влияние върху нашите общества и икономики. В глобализирания свят икономическото обединение, осигурено от единния пазар, остава главен фактор за създаването на богатство и повишаване на конкурентоспособността и следователно за най-добрата ни защита.

Обществените поръчки са стратегическо средство в набора от икономически инструменти на всяка държава членка. В стратегията за единния пазар от 2015 г.⁴ се призовава за по-прозрачни и ефикасни системи за обществени поръчки с повече отчетност. За тази цел е нужно от чисто административния подход да се премине към стратегически подход въз основа на потребностите при пълно спазване на разпоредбите. Със своя дял от около 14 % от БВП на ЕС годишно разходите, извършвани чрез обществените поръчки, могат да допринесат за преодоляване на голяма част от главните предизвикателства пред ЕС, особено чрез създаване на устойчив растеж и работни места⁵. Те могат да осигурят инвестиции в реалната икономика и да насърчат търсенето за повишаване на конкурентоспособността въз основа на новаторството и цифровизацията, както се подчертава в Съобщението за промишлеността⁶. Те могат също така да подпомогнат прехода към отличаваща се с ресурсна и енергийна ефективност кръгова икономика⁷, както и да насърчат устойчивото икономическо развитие и постигането на по-приобщаващи общества с повече равенство.

Новото поколение директиви за обществените поръчки,⁸ приети през 2014 г., представляват нормативна уредба, която осигурява възможност за по-гъвкаво възлагане на поръчки. С тях се опростяват процедурите за обществените поръчки, което води до подобрене на достъпа на МСП до поръчки. Общата цел е да се получи по добро съотношение качество/цена при изразходването на публичните средства, да се постигнат по-добри резултати за удовлетворяване на обществените потребности и

³ Оценка на общия размер на разходите на сектор „Държавно управление“ за строителство, стоки и услуги по данни от Евростат.

⁴ COM(2015) 550 final „Осъвременяване на единния пазар: повече възможности за гражданите и предприятията“.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_bg.

⁶ COM(2017) 479 final.

⁷ Вж. COM/2014/0398 final/2 „Към кръгова икономика: програма за Европа с нулеви отпадъци“.

⁸ В рамките на реформата от 2014 г. бяха приети Директива 2014/23/ЕС (за концесиите), Директива 2014/24/ЕС (обща директива) и Директива 2014/25/ЕС (за комуналните услуги).

други цели на обществената политика, като същевременно се повишава ефикасността на публичните разходи. Освен всичко друго по-строгите разпоредби на директивите по отношение на почтеността и прозрачността са насочени срещу корупцията и измамите.

Въпреки че въвеждането на директивите в националните законодателства върви бавно⁹, осъвременената нормативна уредба вече е налице в огромното мнозинство от държавите членки. При процедурата по европейския семестър¹⁰ обаче бяха открити множество конкретни области, в които подобренията в националните условия за възлагане на обществени поръчки биха спомогнали съществено за повишаване на конкурентоспособността и ефикасността. Освен това държавите членки не използват напълно възможностите на обществените поръчки като стратегическо средство за подкрепа за постигането на целите на устойчивото развитие, социалната политика и новаторството. **Следователно е дошло времето да съсредоточим вниманието си върху умното практическо прилагане на новите разпоредби.**

С настоящото съобщение Комисията определя **конкретните области, в които промените биха били от съществено значение за начина на изразходване на публичните средства** в държавите членки, като по този начин осезаемо биха допринесли за осигуряването на растеж и работни места в ЕС. В него се очертава виждането на Комисията по въпроса какви биха могли и какви би трябвало да бъдат обществените поръчки в Европа в близко бъдеще. Признавайки напълно правомощията на държавите членки и публичните им органи, Комисията поема задължението твърдо да поддържа промяната в културата в обществените поръчки в държавите членки. За целта е необходима силна политическа ангажираност на всички равнища на управление и рязка промяна в начина на осъществяване на обществените поръчки. Ето защо Комисията призовава за широко партньорство със и между органите на държавите членки на всички равнища на управление и другите заинтересовани лица, с поемане на ясни задължения един към друг.

2. ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ ДНЕС: ПРОМЕНИ ИМА, НО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТА ОСТАВАТ

На равнище ЕС редица инициативи, започнати през изминалите години, дават първите си резултати. Съществуващата нормативна уредба спомогна за подобряване и по-нататъшно обединение на пазарите на обществени поръчки на държавите членки. Създаването на единен пазар на обществените поръчки в ЕС е съществено постижение в сравнение с другите региони в света. Данните показват, че общият размер на презграничните поръчки (преки и косвени) е нараснал през последните години до около 23 %¹¹ от общата стойност на обществените поръчки в ЕС, но все още има възможност за подобрене. Както бе обявено в Съобщението „По-добро управление за единния пазар“¹², Комисията е оказала значителна помощ на държавите членки по време на въвеждането на новите директиви в националните законодателства. В контекста на

⁹ Няколко държави членки все още не са транспонирали поне една от трите директиви.

¹⁰ През 2017 г. към седем държави членки бяха отправени специфични препоръки по отношение на обществените поръчки.

¹¹ Скорошно проучване на Комисията показва, че преките презгранични обществени поръчки възлизат на 3,5 % от общата стойност на поръчките през 2009–2015 г. Косвените презгранични поръчки (чрез чуждестранните им дъщерни предприятия) възлизат на над 20 %. В тези числа не се отчита засилващата се международна търговия в рамките на веригите на доставките.

¹² http://ec.europa.eu/internal_market/strategy/docs/governance/20120608-communication-2012-259-2_en.pdf

европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) държавите членки трябва да изпълняват предварителните условия за обществените поръчки, така щото да се гарантира, че са налице основните рамкови условия за ефикасни и ефективни инвестиции, съфинансирани от тези фондове. Процесите на реформи следва да продължат в държавите членки с пълната подкрепа на Комисията.

В редица държави членки през последните години бяха предприети насърчителни действия за коренно реформиране на практиката и структурите на обществените поръчки. Например, във Франция през март 2016 г. бе създадена Дирекция за държавни покупки, чието предназначение е да определя политиката на държавата в областта на покупките (снабдяването) и да осигурява обучение за публичните купувачи. В Ирландия през 2014 г. бе създаден централен орган за покупки¹³ с ясният мандат да подобри управлението на публичните разходи чрез разширено използване на пазарни данни и други сведения за обществените поръчки. В Италия бе постигната средна икономия от 23 % чрез създаване на съгласувана система за определяне на потребностите и процедура за обществени поръчки чрез сътрудничество (коопериране). В рамките на проекта HAPP1¹⁴ възлагачите органи на редица държави членки възложиха поръчки за новаторски решения за остаряване в добро здраве¹⁵. Словакия създаде регистър на обществените поръчки, чрез който се осигурява обществен достъп до данни за всички поръчки, възложени от публичните органи в страната, като по този начин се подобрява прозрачността и се дава възможност за обществен контрол. 40 публични органа от 8 държави – членки от ЕС, изчислиха, че над 100-те търга, обявени по финансираната от ЕС проект „Екологосъобразни обществени поръчки 2020“¹⁶, са довели до икономии от над 900 000 тона еквивалент на CO₂.

Промените може да се извършват и от долу нагоре. Пактът от Амстердам¹⁷ – широко споразумение за партньорство, сключено през май 2016 г. между голям брой заинтересовани лица и ведомства, вкл. градски органи на управление – има за цел постигането на уравновесен, осигуряващ устойчивост, цялостен подход за справяне с градските предизвикателства. Обществените поръчки са едно от главните средства за постигане на това, включително чрез новаторски, екологосъобразни и отговорни обществени поръчки. Тези примери могат да вдъхновят и други да предприемат такива действия, като се съобразяват с особеностите си.

Все пак тези положителни промени често остават изолирани добри практики и трябва да бъдат внедрени в едно по-широко движение, като се насърчават и другите да се присъединяват и да се учат от този опит. Редица признаци показват, че има много възможности за подобрене.

Не се използват в достатъчна степен възможностите за стратегическо възлагане на обществени поръчки. При 55 % от процедурите за възлагане най-ниската цена все още се използва като единствен критерий за възлагане. С директивите за обществените поръчки на публичните купувачи се оставя свободата да изберат възлагане въз основа

¹³ Служба за държавни поръчки ogp.gov.ie/

¹⁴ Обществени поръчки за новаторски решения за остаряване в добро здраве (Healthy Ageing Public Procurement of Innovations). <http://www.happi-project.eu/>

¹⁵ Решения по проекта HAPP1 купиха над 20 организации от областта на здравеопазването от Франция, Италия, Люксембург, Белгия и Нидерландия.

¹⁶ <http://www.gpp2020.eu/home/> Предназначението на проекта „Екологосъобразни обществени поръчки 2020“ бе да се въведат по-масово „нисковъглеродните“ поръчки в Европа за постигане на целите на ЕС по отношение на климата.

¹⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/urban-development/agenda/pact-of-amsterdam.pdf

на критерии за ефективност на разходите и критерии за качество¹⁸. Въпреки това принципът на икономически най-изгодната оферта въз основа на подхода на ефективността на разходите, който може да включва различни качествени критерии¹⁹ – за социална значимост, свързани с околната среда, новаторството, достъпността и др., все още не се прилага достатъчно.

Що се отнася до новаторството, анализите показват, че пред новаторските обществени поръчки съществуват редица препятствия²⁰. Един от начините за подобряване на положението би могъл да бъде по-широкото използване на процедурата за партньорство за иновации. Това средство, при което към участниците на пазара се отправя покана да предложат новаторски решения, бе въведено с директивите от 2014 г., така че да се отговори на особените изисквания за новаторство в обществените поръчки, както и да се повиши правната сигурност и да се намалят присъщите на новаторството рискове. Към днешна дата са започнати 17 процедури за партньорство за иновации.

При обществените поръчки се разчита на откритата конкуренция за осигуряване на най-добро съотношение качество/цена за публичните разходи. Тази **състезателна процедура или не е налице, или се използва все по-малко интензивно**. 5 % от договорите за възлагане на обществени поръчки, публикувани в TED (електронния ежедневник за поръчките), са сключени след договаряне, без публикуване на покана за участие в процедура за възлагане. Между 2006 и 2016 г. броят на процедурите за възлагане само с една оферта е нараснал от 17 % на 30 %. Средният брой на офертите в една процедура е намалял от пет на три през същия период. Това показва, че дружествата срещат повече затруднения да получат достъп до пазарите на обществени поръчки, особено в други държави членки. МСП печелят само 45 % от стойността на обществените поръчки над праговете на ЕС, което очевидно е по-ниско от относителния им дял в икономиката.

Често обществените поръчки все още се смятат просто за административна процедура, чрез която публичните органи купуват основните стоки, услуги и строителни работи, необходими за дейността им. Пример за това е фактът, че **често липсват ясни и консолидирани данни за обществените поръчки**. Няма общо разбиране в целия ЕС по въпроса какви данни трябва да бъдат събирани и с каква цел. В много държави членки централните органи не могат да посочат точния размер на разходите за обществени поръчки в страната си, въпреки че става дума за огромни суми. В такива случаи общественият контрол като цяло липсва, няма възможност за провеждане на политика въз основа на достатъчно данни и дори се възпрепятства бюджетният контрол.

Също така **бавно протича цифровизацията на обществените поръчки**. Според едно проучване от 2016 г. само четири държави членки разчитат на цифровите технологии за всички значими етапи на процеса на възлагане²¹. Държавите членки все още не

¹⁸ С директивите за обществените поръчки от 2014 г. изрично се разрешава на държавите членки да ограничават използването на цената или разходите като единствен критерий за възлагане.

¹⁹ Това би могло да включва и оценяване на външните разходи през целия жизнен цикъл на проекта.

²⁰ Вж. проучването „Стратегическото използване на обществените поръчки за насърчаване на екологосъобразната, социална и новаторска политика“, https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/studies-networks_en

²¹ Електронно уведомяване; електронен достъп до тръжните документи; електронно подаване; електронно оценяване; електронно възлагане; електронно поръчване; електронно фактуриране; електронно плащане.

използват навлизането на новите технологии като възможност за опростяване и ускоряване на процедурите за възлагане.

Възлагащите органи рядко купуват заедно – само 11 % от процедурите се извършват чрез сътрудничество. Купуването на едро често води до по-изгодни цени и създава възможност за обмен на знания и получаване на по-високо качество. Въпреки че не всички видове покупки са пригодни за окрупняване, ниската като цяло степен на окрупняване предполага пропуснати възможности.

Твърди се, че **процедурите за възлагане са твърде сложни и страдат от прекомерна административна тежест**, дори след голямата реформа и опростяването на разпоредбите на ЕС през 2014 г., споменати по-горе. Сложността е още по-голяма при международните инфраструктурни проекти, които поради самата си същност не са стандартни, тъй като включват различни действия за извършване в различни държави членки. Истинската степен на сложност зависи и от начина на практическо прилагане на разпоредбите и степента на използване на новите средства. Обществените поръчки може да бъдат допълнително рационализирани чрез стандартизация, споделяне на най-добрите практики между органите и професионализация на възлагането.

3. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ: ПО-ШИРОКО ПАРТНЬОРСТВО ЗА ПОСТИГАНЕ НА ОБЩ УСПЕХ

За да се насърчи признаването на стратегическото измерение на обществените поръчки и те да се подобрят на практика, **е нужна силна и широка заинтересованост** на всички равнища на управление. Има голям потенциал за подобрене, ако органите се ангажират сериозно да поемат нещата в свои ръце. Вместо обществените поръчки да се смятат за административно задължение, много може да се спечели, ако се използва активен политически подход.

Освен добре установеното правно сътрудничество и съдействие Комисията желае да предприеме мерки с държавите членки и заинтересованите лица по затрудненията, които те срещат, и в случаите, когато действията и подкрепата в целия ЕС могат да осигурят ясни ползи. За да се осъществят необходимите подобрения, Комисията предлага **широко партньорско сътрудничество**, така че да се постигне ефективна, прозрачна и „умна“ цифрова система за обществени поръчки, която напълно съответства на предизвикателствата на днешната променяща се среда. Всеки партньор ще има своята роля, но задълженията трябва да бъдат взаимно подсилващи се. Няколко едновременни и съгласувани подобрения могат да доведат до по-високи ползи отколкото простият сбор на всички индивидуални усилия, чрез мултипликационния ефект на лоста.

Партньорството би могло да обхване следните заинтересовани лица и аспекти:

- **Националните органи** биха могли да поощряват по-добрата организация на обществените поръчки чрез определяне на ясни национални стратегии за поръчките, чрез осигуряване на по-ефикасно съгласуване на национално и регионално равнище, чрез въвеждане на ясни национални разпоредби и практически указания, да обменят добри практики, да създадат центрове за поддръжка на компетентностите и централизирани органи за покупки,

повишавайки прозрачността и осигурявайки бързи, независими и справедливи процедури за преразглеждане.

- **Регионалните и местните органи** биха могли да си сътрудничат повече и да използват окрупнени обществени поръчки, да насърчават стратегическите и цифровизираните обществени поръчки и да професионализират своите публични купувачи.
- **Комисията** би поела задължението да работи в сътрудничество и да доразработи различни средства за подкрепа, в т.ч. насоки и най-добри практики в множество ключови области, така щото обществените поръчки да станат възможно най-прости и ефективни. Същевременно тя ще продължи да следва своята политика на принудителни мерки за изпълнение и ще използва оперативната си самостоятелност по стратегически начин, за да съсредоточи усилията си върху най-важните нарушения на правото на ЕС, засягащи интересите на гражданите и предприятията.
- **Предприятията**, отрасловите и стопанските сдружения биха могли например да насърчават засиленото участие на пазарите на обществените поръчки, включително отвъд националните граници, чрез изготвяне на оценъчни модели за обективно сравняване на различните решения. Процедурите за преразглеждане следва да се използват отговорно. Предварителните пазарни консултации са важен етап от процеса на повишаване на експертните знания за обществените поръчки и в тях следва да се включват и МСП.
- **Заинтересованите лица:** В много градове и общности все повече внимание се обръща на бюджетирането чрез колективно участие, което би могло да доведе до повече внимание и към стратегическите критерии, предлагани от местните групи. Журналистите и обществеността следва да използват наличните данни, за да упражняват обществен контрол върху обществените поръчки и да държат публичните купувачи отговорни за действията си. Учените и представителите на академичните среди имат важна роля, включително заради разработваните от тях аналитични и информационни модели.

На равнище ЕС съответните комитети на **Европейския парламент** и **Съветът по конкурентоспособност** биха могли да станат форум за постоянни политически обсъждания по въпросите на обществените поръчки в държавите членки. Партньорството би могло също така да се осъществи чрез доброволни структурирани разговори по въпросите на обществените поръчки, които би могло при необходимост да бъдат напълно съобразени с процедурата на европейския семестър. Тези разговори биха се провеждали чрез сътрудничество между Комисията и държавите членки. Това дава възможност и за диференциран подход, при който вниманието се съсредоточава при необходимост върху извършването на структурните реформи и спазването на изискванията, както и засилена подкрепа за другите участници. Подобни процедури може да бъдат създадени и на национално равнище, като заинтересованите лица биха се включили в един истински процес на сътрудничество. Тъй като понастоящем 70 % от населението на ЕС е съсредоточено в градските райони, планът за тези райони, предложен от Комисията с цел създаване на общоевропейска платформа за участие на заинтересованите лица на много равнища, ще има важна роля.

За внедряването на „умни“ системи за обществени поръчки, които са пригодни за 21 век, е необходимо да се поемат задължения и да се прояви решителност с цел осъвременяване, цифровизиране и професионализация. Трябва да се постигне ясна договореност за начина на измерване на резултатите, както и да се предвидят ясни етапи и да се въведе наблюдение на напредъка. Органите на управление на всички равнища и заинтересованите лица – като се имат предвид разнородността на системите за обществени поръчки и различните нива на зрялост и напредък на отделните държави членки – най-добре могат да определят съдържанието и равнището на задълженията си.

Комисията е готова да поощри тези усилия и да насърчи обмена на информация, знания и опит, също и на национално и регионално равнище. Тя също така поема задължение да осъществи редица поддържащи действия, изброени в допълнението. Комисията очаква широк диалог по въпросите на политиката, както и сътрудничество с националните и местните органи и другите заинтересовани лица за определянето на доброволно поемани, но силни задължения. Комисията работи и за подобряването на собствените си практики на възлагане, като целта е да използва повече стратегически критерии²².

4. КАКВО ТРЯБВА ДА СЕ ПОДОБРИ – ШЕСТ СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТА

Комисията определи шест приоритетни области, в които ясните и конкретни действия могат да превърнат обществените поръчки в мощно средство на икономическата политика на всяка държава членка, което да доведе до съществени ползи от обществените поръчки.

а) ОСИГУРЯВАНЕ НА ПО-ШИРОКО ВНЕДРЯВАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

Стратегическите обществени поръчки следва да играят по-важна роля за централните и местните органи на управление, така щото да се постигат обществените, екологичните и икономическите цели, например кръговата икономика. За рационализирането на критериите за новаторство, екологосъобразност и социална значимост²³, за по-широкото използване на предпазарни консултации или качествени оценки (икономически най-изгодната оферта²⁴), както и за осъществяването на поръчки за новаторски решения на етапа преди пускането на пазара е нужно не само наличието на публични възлагачи лица с висока компетентност, но най-вече ясно политическо виждане и заинтересованост. Някои държави членки обявиха принципа на икономически най-изгодната оферта за задължителен при обществените поръчки, включително критериите за екологосъобразност. Другите държави членки биха могли да обмислят определянето на доброволни цели за проследяване на внедряването на този вид обществени поръчки. Във всеки случай за постигането на най-добрите резултати от обществените поръчки **трябва систематично да се прилагат стратегическите критерии**. Това може да се постигне чрез засилен практическа подкрепа, например разпространение на стандарти, методики за целеви показатели, редовни актуализации

²² В съответствие с плана за действие на ЕС за кръгова икономика Комисията ще даде пример, като вземе мерки, така щото екологосъобразните обществени поръчки (ЕОП) да имат възможно най-голям дял от възлаганите от нея поръчки, и като засили използването на ЕОП във финансирането от ЕС. Например, в рамките на Комисията се полагат усилия в редица области, като намаляването на употребата на пластмасови изделия за еднократна употреба.

²³ Тук следва да се включва и задължението да се осигури достъп за лицата с увреждания.

²⁴ Икономически най-изгодната оферта – принцип, който дава възможност да се отдава по-голямо значение на качеството.

на маркировките и етикетите²⁵ и критериите за оценяване, както и създаване на библиотека на добрите практики.

Например, за постигане на екологосъобразност на обществените поръчки Комисията ще представи предложение за изменение на Директива 2009/33/ЕО за „чистите“ пътни превозни средства²⁶, ще издаде актуализирана версия на Наръчника за обучение в областта на екологосъобразните обществени поръчки и възнамерява да разработи технически средства за доброволна употреба, с чиято помощ да се изчисляват разходите за целия жизнен цикъл за някои продукти. Съществуващите насоки в областта на социалните обществени поръчки ще бъдат актуализирани. За тази актуализация ще бъде възприет подход на сътрудничество; тя ще започне с консултация със заинтересованите лица, за да се съберат предложения за обхвата на насоките и въпросите, които следва да бъдат разгледани, включително как най-добре да се внедри аспектът на търсенето при социалното новаторство и социалното предприемачество. Предназначението на предложението Европейски акт за достъпността²⁷ е да се определят общи функционални изисквания за достъпност за хората с увреждания и възрастните. По отношение на новаторството се подготвя обзор на политическата рамка и рамката за прилагане, както и насоки за благоприятните за новаторството процедури за възлагане.

Макар че по-широкото внедряване на стратегическите обществени поръчки е приоритет, Комисията признава, че в много държави членки все още има пропуски в работата на системата за обществени поръчки. Комисията ще продължи да оказва подкрепа и да дава насоки за създаване на напълно работещи системи за обществени поръчки в тези държави, преди да насочи допълнителни усилия към рационализирането на критериите за екологосъобразност, социална значимост и новаторство.

За приоритетните отрасли, като строителство, здравеопазване и информационни технологии, е **необходим целенасочен подход**, поради ефекта на лоста в тези отрасли, техните особености и специални предизвикателства, в т.ч. бързото технологично и пазарно развитие. Инициативата на Комисията за доброволен механизъм за предварително оценяване за големите инфраструктурни проекти²⁸ може да се разглежда в този контекст. Вече има инициативи и средства, като насърчаването на обществените поръчки в здравеопазването въз основа на стойността, използването на подхода на строително-информационното моделиране (СИМ)²⁹ и подхода въз основа на жизнения цикъл с цел подкрепа за възлагането на поръчки за осигуряващи устойчиво развитие обществени сгради³⁰, европейския каталог на стандартите за информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в обществените поръчки с цел повишаване на оперативната съвместимост и избягване на зависимостта от доставчиците.

Заедно с тези области особено внимание трябва да се обърне на отбраната и сигурността, в т.ч. киберсигурността³¹. Работата вече е много напреднала в контекста на европейския план за действие в областта на отбраната. В този план вниманието е

²⁵ Например екомаркировки, енергийни етикети или етикети за продуктите от справедлива търговия.

²⁶ Както беше обявено в Работната програма на Комисията за 2017 г.

²⁷ COM/2015/0615 final.

²⁸ Придружителен документ към настоящото съобщение.

²⁹ Строително-информационното моделиране е цифрова форма на строителни операции и операции с активи. Освен това Комисията съфинансира създаването на наръчник за СИМ в обществените поръчки (вж. <http://www.eubim.eu/handbook/>).

³⁰ Например LEVEL(s): <http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm>

³¹ Както бе посочено в стратегията за киберсигурността – JOIN(2017) 450 final.

съсредоточено върху ефективното прилагане на Директивата за обществените поръчки в областта на отбраната, така щото да се осигурят възможности за европейските дружества независимо от размера и местонахождението им. Това предполага:

- осигуряване на насоки по някои аспекти на Директивата;
- съставяне на периодични доклади (сравнителни прегледи) за прилагането ѝ от държавите членки;
- обсъждане на принудителните мерки с държавите членки; както и
- предлагане на инициативи за подобряване на презграничния достъп до пазарите за МСП и поддоставчиците (препоръка към държавите членки и ангажиране с предприятията).

б) ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЯ НА ПУБЛИЧНИТЕ КУПУВАЧИ

За осъществяване на промяната са нужни хора с подходящи умения. Ниското равнище на професионализация на публичните купувачи³² е системен проблем в много държави членки. Подобряването на уменията в областта на обществените поръчки на всички етапи на процеса на възлагане, в т.ч. уменията за боравене с цифрови технологии, е жизненоважно. Във връзка с променящата се култура и засиленото използване на стратегическите обществени поръчки е необходимо по-широко използване на гъвкави практики, знания за пазарите и новаторски средства. Публичният сектор трябва да въведе цялостна стратегия, с която да се противодейства на нежеланието за поемане на риск и да се привличат, обучават и развиват способните и умеещите хора в цялата сфера на обществените поръчки.

Държавите членки са на различни етапи от процеса на професионализация, но е важно всички те да поемат задължението да го завършат. Споделянето на опит ще им осигури възможност да подобрят практиките си на възлагане и ще повиши влиянието и репутацията на обществените поръчки за постигането на целите на обществената политика. **Дългосрочните стратегии за професионализация на национално равнище са от решаващо значение** за постигането на целта да имаме подходящите хора с подходящите умения и средства на подходящото място и в подходящото време, така щото да се получат най-добрите резултати.

Комисията поема задължението да подпомага държавите членки в усилията им да изготвят и прилагат такива стратегии посредством препоръка за професионализацията, приета заедно с настоящото съобщение, чрез създаване на европейска рамка на компетентностите и център за електронни компетентности за информационни знания и чрез споделяне на добрите практики, както и чрез целенасочена помощ за изграждане на способности и за обучение, която се предлага чрез инструментите за подкрепа по държави, налични в рамките на различните програми на Комисията³³.

в) ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ПАЗАРИТЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

МСП са от изключително значение за създаването на работни места, растежа и

---

³² Според едно проучване (Bandiera, Prat, Valletti, 2008 г.) липсата на професионални умения в областта на обществените поръчки е по-важен проблем дори от корупцията: 83 % от разхищенията на ресурси при възлагането се дължат на липсата на професионализъм и поощрения, а само 17 % – на корупцията.

³³ Например Службата за подкрепа на структурните реформи (SRSS), партньорската програма между Програмата за техническа помощ и обмен на информация (ТАИЕХ) и ГД „Регионална и селищна политика“ (REGIO) по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд.

иновациите, но те имат затруднения с достъпа до обществените поръчки, както в ЕС, така и на международните пазари. Понастоящем МСП печелят 45 % от общата стойност на поръчките над праговете на ЕС – пряко, като част от обединение или като подизпълнители. В директивите от 2014 г. се съдържат мерки³⁴, които би трябвало да улеснят достъпа на всички дружества, включително МСП, до обществените поръчки, в т.ч. презграничните. Тези нараснали възможности за МСП да участват в обществените поръчки трябва да бъдат разгласени по-ефективно пред широката общественост, дружествата и възлагащите органи. Това е особено важно с оглед на насърчаването на презграничното възлагане. Целта е да се повиши делът на МСП в обществените поръчки в съответствие с дела им в икономиката. Комисията започна и конкретни действия за улесняване на достъпа на МСП до пазара, например проекти, финансирани по Програмата за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия (COSME). Освен това, по-конкретно в сектора на отбраната, бяха предприети действия за улесняване на презграничния достъп до пазара за МСП съгласно европейския план за действие в областта на отбраната³⁵.

Друг начин за подобряване на достъпа е чрез укрепването на доверието между участниците на пазара, в т.ч. МСП, така щото те да участват в процедурите по възлагане. Това може да стане чрез осигуряване на справедливи и ефикасни възможности за **разрешаване на проблемите и независимо преразглеждане на решенията за възлагане**. Неотдавна бе извършена оценка³⁶ на директивите относно средствата за правна защита³⁷ и през март 2017 г. бе създадена мрежа на първоинстанционните преразглеждащи органи. Комисията ще продължи да следи положението в тази област, да осигурява насоки и активно да поощрява сътрудничеството и обмена на най-добрите практики между държавите членки, в т.ч. органите за преразглеждане и обжалване, за да повишава ефикасността и качеството на системите за преразглеждане в целия ЕС.

ЕС е най-големият отворен пазар на обществени поръчки, но **достъпът на нашите дружества до обществените поръчки в други страни невинаги е осигурен реципрочно**. Основните търговски партньори на ЕС поддържат дискриминационни мерки по отношение на предприятията от ЕС, като предвиждат предимства за националните оференти и кандидати в процедурите за възлагане³⁸. В документа на Комисията за размисъл относно извличането на ползите от глобализацията се подчертава, че възстановяването на еднакви условия на конкуренция е необходимо повече отвсякога, и се призовава за бързо приемане на нормативен акт за международните обществени поръчки³⁹. Това би повишило тежестта на ЕС в преговорите с търговските му партньори. Сегашният застой в Съвета по отношение на този акт трябва спешно да се преодолее.

Комисията ще продължи да бъде начело на усилията за подобряване на достъпа до пазарите на обществени поръчки, като помага на дружествата от ЕС да продават извън Съюза. В този контекст тя насърчава страните извън ЕС да се присъединят към

---

³⁴ Сред мерките за подобряване на достъпа на МСП до пазарите на обществени поръчки са насърчаването на разделянето на поръчките на обособени позиции, ограничението на оборота, който се изисква за участие в тръжна процедура, и намалението на изискваните документи.

³⁵ COM(2016)950.

³⁶ COM/2017/028 final.

³⁷ Директива 92/13/ЕИО и Директива 89/665/ЕИО, изменени с Директива 2007/66/ЕО.

³⁸ Например инициативите „Купувайте американски стоки“, „Произвеждайте в Индия“ или „Купувайте китайски стоки“.

³⁹ COM(2016) 34 final.

Споразумението за държавните поръчки на Световната търговска организация и се стреми да договори амбициозни разпоредби, отнасящи се до обществените поръчки, в споразуменията за свободна търговия. Тези разпоредби са предназначени да гарантират, че предприятията от ЕС имат законното право да участват в търговете в трети държави, в т.ч. страните в процес на присъединяване и партньорските страни по линия на политиката на ЕС за съседство, при условия на равнопоставеност с местните дружества.

Комисията поощрява и създаването на благоприятна регулаторна среда в страните извън ЕС⁴⁰, като насърчава разработването на световни и водещи до сближаване стандарти за обществените поръчки.

г) **ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА, ПОЧТЕНОСТТА И КАЧЕСТВОТО НА ДАННИТЕ**

Надеждните данни са от съществено значение за изготвянето на подходящи политически мерки. Цифровизацията, нарастващото изобилие от данни като цяло и наличността на стандарти със свободно достъпни данни предлагат възможности за извършване на по-висококачествени анализи за провеждането на политика въз основа на потребностите и създаване на системи за предупреждение, чрез които да се сигнализира за корупция⁴¹ в обществените поръчки и да се предприемат мерки за противодействие. **Следва да се осигурят по-висококачествени и по-достъпни данни за обществените поръчки**⁴², тъй като по този начин се откриват широки възможности за по-ефективно оценяване на резултатите от провежданата в тази област политика, за оптимизиране на взаимодействието между системите за обществени поръчки и за очертаване на бъдещите стратегически решения. Електронните системи за обществени поръчки трябва да произвеждат данни с високо качество, а – което е дори по-важно – отговарящите за тази политика ръководители трябва да използват тези данни и да ги споделят с другите заинтересовани лица. Те представляват и средство за откриване на нередностите. На равнище ЕС Комисията ще предложи нови електронни формуляри⁴³ за подобряване на събирането на данни.

Чрез достъпа до данни за обществените поръчки би трябвало да се осигури възможност за разговори с представителите на гражданското общество; освен това по този начин правителствата се държат по-отговорни. Така публичните органи са по-подготвени за противодействие на измамите и корупцията⁴⁴. За тази цел **силно се препоръчва да се създадат обществено достъпни регистри**⁴⁵ на договорите за обществени поръчки, което ще осигури прозрачност по отношение на договорите за възложените поръчки и измененията им.

⁴⁰ На пазарите на обществени поръчки, като Индия, Бразилия и Китай, ще бъдат организирани разговори по регулаторни и политически въпроси и ще бъдат разработвани програми за сътрудничество.

⁴¹ Както е отразено в някои специфични препоръки за държавите в рамките на европейския семестър.

⁴² При спазване на основните права, и по-конкретно правото на защита на личните данни, доколкото това е приложимо.

⁴³ Електронните формуляри са инициатива, която бе обявена в стратегията за единния пазар с цел преразглеждане на стандартните формуляри, използвани при процедурите за възлагане на обществени поръчки.

⁴⁴ Според Доклада на Комисията за борбата с корупцията от 2014 г. корупцията струва на обществото на ЕС около 120 милиарда евро годишно. Според едно проучване от 2013 г. (автори – PWC и Ecorus, възложител – Европейската комисия), общите преки разходи поради корупцията в обществените поръчки само в пет отрасли (автомобилни и релсови пътища, водоснабдяване и пречистване на отпадни води, градско строителство и строителство на съоръжения, обучение, научноизследователска и развойна дейност) и само в осем държави от ЕС са били между 1,4 и 2,2 милиарда евро.

⁴⁵ Доколкото такъв регистър ще съдържа лични данни, той ще трябва да отговаря на изискванията на законодателството за защита на личните данни.

Осигуряването на възможност за подаване на сигнали за корупция чрез **създаване на ефективни механизми за сигнализиране и защита на подаващите сигнали лица от репресивни действия** може също да допринесе за повишаване на прозрачността на обществените поръчки и икономия на публични средства⁴⁶. Понастоящем Комисията извършва разчет за потребността, правната осъществимост и обхвата на евентуални хоризонтални действия или по-нататъшни отраслови действия на равнище ЕС с цел засилване на защитата на подаващите сигнали лица.

Директивите за обществените поръчки предлагат множество възможности за постигане на напълно прозрачни процедури за възлагане без корупция, а именно въвеждане на задължителни електронни обществени поръчки до 2018 г. и подсилване на разпоредбите за конфликтите на интереси⁴⁷ или разширяване на основанията за изключване на оференти и кандидати. Осведомеността за наличието на тези възможности трябва да се повишава на всички равнища на управление.

Тайните споразумения са постоянно явление на някои пазари на обществени поръчки. Те могат да доведат до цена, която е с до 20 % по-висока от цената, която би била платена на пазари с конкуренция⁴⁸. На органите за защита на конкуренцията са поверени правомощия за разследване и принуда с цел налагане на наказания на лицата, осъществяващи такива практики, но само когато има подозрения, че такова тайно споразумение е вече сключено. Затова Комисията ще разработи средства и инициативи за разрешаване на този проблем и за повишаване на осведомеността за нуждата от минимизиране на рисковете от тайни споразумения на пазарите на обществени поръчки. Ще бъдат включени действия за повишаване на знанията за пазара у възлагащите органи, подпомагане за възлагащите органи, внимателно планиране на процесите на възлагане и по-добро сътрудничество и обмен на информация между органите в областта на обществените поръчки и тези в областта на защитата на конкуренцията. Комисията ще изготви и насоки за прилагането на новите директиви на ЕС за обществените поръчки във връзка с основанията за изключване при установени тайни споразумения.

д) **ПООЩРЯВАНЕ НА ЦИФРОВИЗАЦИЯТА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ**

Новите цифрови технологии предлагат големи възможности за рационализиране и опростяване на процеса на възлагане чрез разгръщане на електронните обществени поръчки. В директивите за обществените поръчки се предвижда, че подаването на оферти по електронен път ще бъде задължително от октомври 2018 г. нататък. Въпреки това пълните ползи от електронните обществени поръчки ще бъдат извлечени само ако **целият процес на възлагане бъде цифровизиран**. Това включва много етапи – от планирането, уведомяването и подаването до фактурирането, плащането и архивирането.

Новите технологии осигуряват възможност за цялостно преосмисляне на организацията

---

⁴⁶ Според проучването от 2017 г., озаглавено „Предвиждане за икономическите ползи от защитата на подаващите сигнали лица в обществените поръчки“ (автор – Milieu Ltd, възложител – Европейската комисия) потенциалните ползи от ефективната защита на подаващите сигнали лица за ЕС като цяло в областта на обществените поръчки са между 5,8 и 9,6 милиарда евро всяка година.

⁴⁷ Минимални стандарти при определянето на конфликтите на интереси и задължението на страните от ЕС да предприемат подходящи мерки за установяване, предотвратяване и преодоляване на конфликтите на интереси.

⁴⁸ Вж. Anderson и Kovacic, „Competition Policy and International Trade Liberalisation: Essential Complements to Ensure Good Performance in Public Procurement Markets“ („Политика за защита на конкуренцията и либерализация на международната търговия: съществени допълнителни елементи за добри резултати на пазарите на обществени поръчки“, PPLR, 18 (2009): 67.

на обществените поръчки и съответните части на публичните администрации. Имаме уникалната възможност да преобразим съответните системи и да постигнем цифровизация.

Комисията ще продължи да усъвършенства и лансира средствата и стандартите⁴⁹, които е разработила, за да осигури възможност за осъществяването на тази цифровизация на обществените поръчки на национално равнище, както и да внедрява технически средства в допълнителни области, като единния цифров портал⁵⁰ и европейската електронна карта за услуги⁵¹. Тя ще продължи да подпомага държавите членки на двустранна основа, като определя проблемните области в цифровизацията на обществените поръчки. Това включва проблеми с оперативната съвместимост на решенията или определенията⁵², създаване на подходяща политическа архитектура, умения, както и обединяване на заинтересованите лица, необходими за извършването на реформите по ефикасен начин.

е) СЪТРУДНИЧЕСТВО ЗА СЪВМЕСТНО ВЪЗЛАГАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

Окрупняването на обществените поръчки е все по-често явление в целия ЕС⁵³. В ролята си на окрупнители централните органи за покупки (ЦОП) работят с все по-големи дялове на пазарите на обществени поръчки. Те се превръщат във важни играчи при поощряването на реформата на обществените поръчки, в т.ч. прилагането на стратегически подход. Те създават възможността за повишаване на значимостта на публичните купувачи, а това е крайно необходимо на някои пазари, където господстват малък брой пазарни оператори. Според обстоятелствата централни органи за покупки (ЦОП) може да бъдат създавани с общ мандат на национално равнище, да бъдат целеви – за определени отрасли (напр. здравеопазване, ИТ), или специализирани в обществени поръчки на регионално или общинско равнище.

Големите обеми на поръчките, възлагани от ЦОП, може да се използват като лост за повишаване на стратегическите обществени поръчки, напр. чрез определяне на количествени цели за поръчките. Тяхната роля за стандартизацията на процесите на възлагане на обществени поръчки и информацията за пазара също представлява важен фактор за професионализацията на публичните администрации и така се осигуряват удобни за МСП процедури. Обобщаването на знанията и експертния опит оказва благотворно влияние и върху останалите участници в процеса, тъй като ЦОП често осигуряват помощ и консултантски услуги за другите възлагащи органи.

Потенциалните ползи от засилването на сътрудничеството между възлагащите органи са много повече⁵⁴. Съвместното презгранично възлагане на обществени поръчки, при което възлагащи органи от различни страни съвместно организират своите процедури

---

⁴⁹ Например онлайн хранилището за сертификати (eCertis), единният европейски документ за обществените поръчки, европейският стандарт за електронното фактуриране.

⁵⁰ COM(2017)256.

⁵¹ Предложение (COM 2016 (823) и COM 2016 (824), което бе прието от Комисията през януари 2017 г. и което в момента се разглежда от Европейския парламент и Съвета; с него се предлага въвеждането на хармонизирана процедура на равнище ЕС за презгранично разпространение на строителните и стопанските услуги на вътрешния пазар и се включва одобрението на икономическите оператори, поставени в официалните списъци по член 64 от Директива 2014/24/ЕС.

⁵² При възползване от съществуващите решения за оперативна съвместимост, които са договорени на равнище ЕС, като електронно идентифициране (eIdentity), електронен подпис (eSignature), електронна доставка (eDelivery), електронно фактуриране (eInvoicing).

⁵³ „Окрупняване на търсенето“ е термин, който се отнася до възлагащите органи или другите органи, действащи чрез ЦОП, които се явяват търговци на едро или посредници.

⁵⁴ Например съвместното възлагане на поръчки за „чисти“ превозни средства за обществен транспорт от няколко местни органи.

за възлагане, много се улеснява от новите разпоредби на ЕС. Осъществимостта на такива видове партньорство се доказва от редица скорошни примери. Освен това за възлагането на големи инфраструктурни проекти, които се осъществяват в повече от една държава членка, се изисква засилено сътрудничество между възложителите и способност за взаимно разбиране. В някои области, а именно инфраструктурните проекти по трансевропейската транспортна мрежа, ще бъде извършен по-дълбок анализ на причините за ограниченото презгранично възлагане и може да се помисли за приемане на особени мерки⁵⁵.

В този контекст Комисията ще продължи да повишава осведомеността по тази тема и ще насърчава добрите практики за съвместно презгранично възлагане на обществени поръчки.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като цяло публичните органи се стремят да създадат по-справедливо общество въз основа на равни възможности, устойчив икономически растеж и широко участие на пазара, осигурявайки същевременно устойчиви публични финанси. Обществените поръчки ще продължат да бъдат решаващо средство за реализация на политическите цели. С оглед на значението си като част от публичните разходи те са в състояние да осигурят възможност на правителствата да постигнат важни политически резултати, ако се използват като стратегическо средство.

Умното използване на обществените поръчки може да спомогне за преодоляване на световните предизвикателства, като изменението на климата и оскъдността на ресурсите или застаряването на населението. Те са в помощ на социалната политика и ускоряват прехода към по-устойчиви вериги на доставките и модели на стопанска дейност. Те могат да повишат конкурентоспособността и да осигурят достъп за МСП до възможността да получават поръчки. Публичните купувачи, които работят в условия на прозрачност и са професионалисти, ще могат ефикасно да извършват разходи и да противодействат на корупцията.

Редица държави членки вече започнаха да разработват стратегически подход към политиката в областта на обществените поръчки, допълвайки го с обещаващи местни инициативи. Ако работим заедно и се вдъхновяваме взаимно, можем да постигнем повече. Комисията има голямо желание да поощрява този процес на преобразуване, създаващ съвременни, новаторски и устойчиви системи на обществени поръчки, подходящи за 21 век, въз основа на приобщаващо и ангажирано партньорство за „умни“ обществени поръчки в ЕС.

---

⁵⁵ Вж. провежданата в момента обществена консултация на тема „Рационализиране на изпълнението на трансевропейската транспортна мрежа“: https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/consultations/2017-ten-t-implementation_en

ДОПЪЛНЕНИЕ – Обзор на изпълнителните инициативи в обществените поръчки до края на 2018 г.

В настоящото съобщение се призовава за широко партньорство с цел подобряване на практиката на възлагане на обществени поръчки в ЕС. Комисията приканва държавите членки, другите органи и заинтересованите лица в областта на обществените поръчки да поемат ангажменти за доброволни, но конкретни действия в това отношение. От своя страна, **Комисията обявява, че поема задължението от днешна дата до края на 2018 г. да предприеме следните конкретни действия:**

1. Осигуряване на по-широко внедряване на стратегическите обществени поръчки

- Създаване на доброволен механизъм за предварително оценяване за големите инфраструктурни проекти;
- Актуализиране на насоките за екологосъобразност и социална значимост на обществените поръчки и съставяне на насоки за новаторството в тази област;
- Обмен на добри практики по отношение на стратегическите обществени поръчки, в т.ч. в ключови отрасли (строителство, здравеопазване, информационни технологии).

2. Професионализация на публичните купувачи

- Приемане на препоръка за професионализацията на публичните купувачи;
- Разработване на европейска рамка на компетентностите за обществените поръчки, в която да се предвиждат главните умения и компетентности, необходими на възлагащите лица;
- Създаване на център за електронни компетентности, като централен информационен портал и електронна библиотека на добрите практики в обществените поръчки; както и
- Създаване на мрежа на националните центрове за новаторски обществени поръчки в целия ЕС.

3. Подобряване на достъпа до пазарите на обществени поръчки

- По-нататъшно подобрене на достъпа до пазарите на обществени поръчки извън ЕС посредством търговски споразумения;
- Подсилване на системата за правна защита чрез насърчаване на развитието на мрежата на първоинстанционните преразглеждащи органи и издаване на насоки във връзка със средствата за правна защита; както и
- Започване на пилотни проекти за повишаване на участието на МСП чрез търговски посредници и посредници в областта на новаторството.

4. Повишаване на прозрачността, почтеността и качеството на данните

- Издаване на нови стандартни формуляри за обществените поръчки с цел подобряване на събирането на данни;
- Насърчаване на създаването на обществено достъпни регистри на договорите за възложени поръчки; както и

- Осигуряване на насоки за практическото прилагане на новите разпоредби за почтеността и основанията за изключване при установени тайни споразумения и създаване на база данни за нередностите.

5. Поощряване на цифровизацията на обществените поръчки

- Разширяване на обхвата на онлайн хранилището за сертификати (e-Certis) и усъвършенстване на ИТ системите; както и
- Подкрепа за въвеждането на единния европейски документ за обществените поръчки, принципа на еднократността и електронното фактуриране в държавите членки.

6. Сътрудничество за съвместно възлагане на обществени поръчки

- Насърчаване на съвместното презгранично възлагане на обществени поръчки, включително новаторството от страна на големите купувачи;
- Започване на пилотно обучение на тема „Благоприятни за МСП правила за действие на централните органи за покупки“.